

της χωρὶς νὰ κουράσων τὸ νοῦ μου στοχασμοὶ ἀντίθετοι. Νοιώθω πὼς εἶναι ἀλήθεια ὁ λόγος της ὁ κρυφός. Μὰ καὶ σαστίζει ὁ νοῦς μου καὶ ἀναμετράει φοβισμένα τίς μεγάλες σιγμές, ποὺ δημιουργιοῦνται τώρα γύρω στὴν ὑπαρξή μου. Καὶ νὰ ἀντικρούζω πάλι δίχως φόβον ὅλη τὴν πλάστρα τῆς ἀγάπης δύναμη.

Ἐδιδιώνω τὸ μεγάλο τῆς εὐτυχίας μυστήριον. Ψεύτικος ὁ λόγος, οὐ δὲν ὑπάρχει ἡ θεότης αὐτὴ στὸν κόσμον ἐδῶ κάτω. Ἡ καρδιά μου σαλεύει δυνατὰ μέσα στὸ στήθος μου καὶ κάθε χτύπος της γεμίζει τὴ ζωὴ μου καὶ τὴν ὑπαρξή μου δλάκαιρη ἀπὸ ἄγνωρη ὡς τώρα συγκίνηση. Ἐφτασεν ὁ πόθος μου στὸν πρῶτον καὶ σεβαστότερον σκοθμὸ τῆς ἀλήθειας του. Τῆς ἀγοπημένης μου τὰ μάτια μου τὸ μολογᾶνε.

Ἡ ἀγαπημένη μου με κοιτάζει με χαρούμενα μάτια. Εἶναι τοῦτο ἡ ζωὴ—μουρμουρίζω καὶ θέλω καὶ μπορῶ νὰ τὴν κλείσω δλάκαιρη μέσα μου. Μπορῶ τώρα νὰ εἰπῶ τὸν ἐσὸτό μου νικητή, ἀφοῦ με κραταίει ἔτσι σφιχτὰ ἡ δόνηση τῆς ἀγάπης.

Καὶ νὰ, ποὺ ὁ νοῦς μου δὲν τριγυρίζει πιά ἀβέβαια καὶ λυπημένα στῆς φαντασίας τοὺς κόσμους. Σηλωμένηται δυνατὰ στὴν ἀλήθειαν τῆς ζήσης καὶ τραγὰ τὴ χαρὰ της. Νοιώθω βαθειὰ τὸν ἀληθινὸ τὸ λόγο—«Ἡ ἀγάπη δημιουργεῖ τὴ ζωὴ». Ἡ ἀγοπημένη μου με τὸ γλυκὸ τῆς κοιτάγμα μου τὸ βεβαιώνει.

Ἡ ἀγαπημένη δὲ μιλεῖ κ' ἐγὼ στέκω βουβός σιμά της μέσα στὶς μεγάλες καὶ ἄγιες σιγμές, ποὺ γεμίζουν τὴν ὑπαρξή μας.

* * *

Ἐάφνον ἀδερφικὸ φίλου χέρι περνᾶει στὸ δάχτυλό μου ἓνα χρυσὸ κρῖκο.

Ἀένουμαι γερὰ με τὴ ζωὴ.

Ἡ ἀγαπημένη μου ἔχει τώρα πορθητικώτερη τὴν ὄψη. Τὴν κοιτάζω στὰ μάτια, ποὺ μου χαρίζουν ὁμορφότερη καὶ δημιουργικώτερη τὴ δύναμη τῆς ἀγάπης. Θαρρῶ, πὼς βουνοῦ εὐτυχίας ἔπεσεν ἀπάνω μου καὶ με κρατεῖ στηλωμένο καὶ ἀτρέπταχτο μέσα στὴν πλατειὰ ζωὴ. Τί σιγομουρμουρίζουν τὰ χεῖλη μου, δὲν ξέρω. Σὰν ἀστραπὴ περνοῦνε μέσ' ἀπὸ τὸ νοῦ μου τὰ λόγια ἀγοπημένου μου Ποιητῆ:

Ἄρραβωνιάζουμαι· στὸ χέρι χρυσὸ μου βάζουν δαχτυλίδι. Δὲν εἶμαι μόνος, πύρα ταῖρι, σύντροφο θάχω στὸ ταξίδι.

Πολεμῆσαν ἄγριο πόλεμο, στὸν πρωτόγονο καιρὸ, στὸ ἀπλαστο ἀπαλὸ κορμί της ἡ φωτιὰ καὶ τὸ νερό.

Καὶ χωρίσαν καὶ εἰρηνέψανε τὰ πολέμια τὰ στοιχεῖα, κ' ἔλαμψε ἡ χαρὰ τοῦ Κόσμου καὶ ὁ σκοπός· ἐσὺ, Ἀρμονία. Καὶ στὴν ἄχανη τῆς θάλασσας μήτρα πρωτοσπαρταρῆς, σπύρε τῆς ζωῆς· πατέρα, ποῦ μᾶς ἔσπειρες κ' ἐμᾶς!

Κι ὅταν πρωτοχάραξε δασὰ τοῦ δρυμοῦ καὶ ἡ πραιοπάδα, Πῆρε ὁ Κόσμος μὴ πασιχαρῆ, μὴν ἀφάνταστη ὁμορφάδα. Κι ὅταν ὁ ἄνθρωπος ἀνάτειλε, καὶ σὰν ἔνοιωσε καὶ ὁ νοῦς, μέσ' στὴ γῆ ἓνας ἄλλος ἥλιος θάμπωσε τοὺς οὐρανοὺς.

Κι ὅπως ἔστερ' ἀπ' τὸ πάλαιμα

Εἶχα φτερά· μ' αὐτὰ πετοῦσα. στ' ἀστέρια ἀπάνω, στ' ἀνθη χάμου· μὴ κόρη· μὴ μαυροματοῦσα μ' ἐκεῖνο δένει τὰ φτερά μου.1)

Καὶ διαβάζω μέσα στῆς ἀγαπημένης μου τὰ μάτια καὶ μέσα σ' ὅλη τὴν ὑπαρξή της:—«Τώρα ἀρχίζει ἡ Νέα Ζωή».

* * *

«Καὶ τώρα φιληθῆτε!» προστάζει τὸ ἀδερφικὸ στόμα τοῦ φίλου μου, ποὺ μ' ἔδεσε με τὴν εὐτυχία μου.

Φέρνω δειλὰ τὰ χεῖλη στὸ ἀστραφτερὸ τῆς ἀγαπημένης μου μέτωπο καὶ τῶν κατάμαυρων μαλλιῶν της τὸ φέγγος φωτίζει τὰ κατάβαθα τῆς ψυχῆς μου καὶ βλέπω ὅλη τῆς ἀγάπης τὴ δόξα. Καὶ ἡ ψυχὴ μου ψιθύρισε γλυκὰ καὶ μυστικά: «Ναταλία μου.....»

Τὸ φίλημά μου ἀλαφρὸ καὶ γλήγορο εἶχε τὴ δύναμη ν' ἀνοιξὴ διάπατη τὴ θύρα τῆς νέας ζωῆς, ὅπου μ' ὠδήγησεν ἡ γλυκόμενη τῆς ἀγαπημένης μου ματιά.

* * *

Καὶ σ' κτεταὶ ἀκόμη πλάγι μου ἡ ἀγαπημένη μου, ντυμένη στὰ κάτασπρα· φεγγοβολαίει πρὸ πολλὴ ἡ ἀσύγκριτη ὁμορφιά της· λάμπον ὅλα μέσα στὴ σάλα, ὅπου καλόβολοι συγγενεῖς καὶ λίγοι φίλοι συναχτήκανε νὰ χαιρετίσουν τὴν εὐτυχία μας. Μὰ ἀπάνω ἀπ' ὅλα λάμπει τῆς ἀγάπης τὸ φέγγος, ποὺ ξεχύνεται πλούσιο καὶ δημιουργικὸ ἀπὸ τῆς ἀγαπημένης μου τὰ μάτια γιὰ νὰ κάμῃ πρὸ λαμπεροῦς τοὺς χρυσοὺς κρῖκους, ποὺ μᾶς δέσσαν με τὴ ζωὴ... Σαλονίκη.

ΗΛΙΑΣ Π. ΒΟΥΤΙΕΡΙΑΝΣ

1) Κωστῆς Παλαμᾶς.—Τὸ δαχτυλίδι τοῦ Ἀρραβῶνος (τὰ μάτια τῆς ψυχῆς μου).

ΤΑ ΓΕΩΡΓΙΚΑ
ΤΟΥ ΒΕΡΓΙΛΙΟΥ
ΜΕΤΑΦΡΑΣΜΕΝΑ ΑΠΟ ΤΟΝ

Κ. ΘΕΟΤΟΚΗ

καὶ τυπωμένα στὴν Τυβίγγη

ΠΟΥΔΙΟΥΝΤΑΙ ΣΤΑ ΓΡΑΦΕΙΑ ΤΟΥ ΝΟΥΜΑ ΚΑΙ ΣΤΑ ΒΙΒΛΙΟΠΩΛΕΙΑ ΕΣΤΙΑΣ ΚΑΙ ΚΑΤΖΗ-ΛΟΥΚΑ ΔΡΑΧ. ΜΙΑ

Καὶ γιὰ τοὺς ἀναγνώστες τοῦ Νουμά, στὰ γραφεῖα μας, Δεφτὰ—50—Δεφτὰ

τὰ στοιχεῖα καὶ ἀπὸ τὰ μίση, σὰ νάλλάξαν, καὶ γίναν στερεῖς, πέλας, λόγος, χτίση, ἔτσι καὶ ὕστερα στάνθρωπια, καὶ στάνθρωπου τὴν ψυχὴ θάρθη νὰ ριζώσῃ εἰρήνη καὶ γαλήνη θάπλωθῃ.

Καὶ θὰ ζήσῃ ὁ λόγος, τᾶλογα, καὶ ἄνθρωποι καὶ ἀγρίμα, ἡ πλάση, σὰν τὰγνὰ καὶ σὰν τὰ ἑραῖα δέντρα στὰ μεγάλα δάση. Μ' ἐμᾶς πρῶτος τὴ μελλόμενη μοῖρα ὑπέριστη στεργή, Γέφτε, ζήσε τὴν ἀπάνου στὸ προφητικὸ βιολί!

Ἄν εἶναι αὐτὰ φιλοσοφία ἀξία λόγου γιὰ νὰ μπεῖ σὲ στίχους, τὰφίνω νὰ ἐχτιμηθεῖ ἀπὸ ὅποιον ἔχει μὴ ἰδέα· τί θὰ πεῖ φιλοσοφία γενικὰ καὶ φιλοσοφία στὴν ποίηση.

Τί ἀλλιοτικός ὁ ποιητής, τί δροσερός, τί ἀληθινός, τί εἰλικρινής, τί δυνατός, τί ἠρωδός, τί ἀνθρώπινος ἐκεῖ ποὺ μένει καὶ πετάει καὶ τραγοῦδαί

Ο "ΝΟΥΜΑΣ,"
ΒΓΑΙΝΕΙ ΚΑΘΕ ΚΕΡΙΑΚΗ

ΣΥΝΤΡΟΜΗ ΧΡΟΝΙΑΤΙΚΗ

Γιὰ τὴν Ἑλλάδα καὶ τὴν Κρήτην δρ. 10

Γιὰ τὸ Ἐξωτερικὸ φρ. χρ. 12 1/2

Γιὰ τίς ἐπαρχίες δεχόμεστε καὶ τρίμηνας (3 δρ. τὴν τρίμηνα) συντρομῆς.

Κανένας δὲ γράφεται συντρομητής ἢ δὲ στείλει μπροστὰ τὴ συντρομὴ του.

20 λεπτὰ τὸ φύλλο λεπτὰ 20

Τὰ περασμένα φύλλα τοῦ Νουμά πουλιοῦνται στὸ γραφεῖο μας στὴ διπλὴ τιμῇ.

ΒΡΙΣΚΕΤΑΙ. Στὰ κιάσκια (Σύνταγμα, Ὁμόνοια Ἑθν. Τράπεζα Ἑπ. Οἰκονομικῶν, Σταθμὸς Τροχιόδρομου (Ἀκαδημία), Βουλῆ, Σταθμὸς ὑπόγειου Σιδηρόδρομου Ὁμόνοια), στὸ κιάσκι Ἰαννοπούλου (Χαυτεῖα), στὰ βιβλιοπωλεῖα Ἐστίας· Γ. Κολάρου καὶ Σακέτου (ἀντίκρυ στὴ Βουλῆ).

Στὴν Κέρκυρα, Πάτρα καὶ Βόλο, στὰ Πραχτορεῖα τῶν Ἐφημεριδῶν, στὸν Πύργο στὸ βιβλιοπωλεῖο τοῦ κ. Κ. Βαρουξῆ.

ΠΑΡΑΓΡΑΦΑΚΙΑ

Τέλος καὶ... χεροκροτήματα—Τραγικὰ καὶ κωμικὰ—Ὁ μπαμπούλας—Ἀνάγκη δουλιᾶς—Χρειάζεται Πολ. Σύλλογος.

ΤΕΛΙΩΣΕ, λένε, πιά ἡ Ἐπανάστασι. Μὲ τὸ Βασιλικὸ διάγγελμα ἀπὸ τὴ μιὰ μεριά καὶ με τὴ διάλυση τοῦ «Στρ. Σύνδεσμου» ἀπὸ τὴν ἄλλη, ξαναμπήκαμε πιά στὸν ἴσιο δρόμο, τὸν εἰρηρικὸ—στὸ δρόμο τῆς τάξης, τῆς ἐργασίας καὶ τῆς ἀνόρθωσης.

Μὲ τὸ νὰ λέμε «ξαναμπήκαμε» σημαίνει πὼς εἶμαστε προτύτερα στὸν ἴσιο δρόμο καὶ παραστρατήσαμε με τὴν ἐπανάστασι. Ψέματα. Ἰσὴ ἰσὴ πρὶν ἀπὸ τὴν Ἐπανάστασι βρισκόμαστε στὸ ρεμπελιὸ καὶ φοβοῦμαστε μὴπως, τώρα ποῦσθονε, ξαναμποῦμε στὸ ἴδιο ρεμπελιὸ πάλι. Γιατί, ὅσο κι ἂν εἶναι νωρὶς νὰ κριθεῖ ἀπὸ τώρα τὸ ἔργο τῆς Ἐπανάστασις, δὲν μπορεῖ κανεὶς νὰν τῆς ἀρνηθεῖ τὴν τάξιν καὶ τὴ φρονιμάδα ποῦδειξε—τόση τάξιν καὶ τόση φρονιμάδα ποῦ σιγὰ σιγὰ τὴ μεταμόρφωσε σ' Ἐπανάστασι (με τὸ συμπάθειο) ὁπερέττας.

Νὰ, καὶ γιατί τὴν Τετράδην τὸ πρῶτὸ ποῦ διαβάσαμε στὶς ἐφημερίδες τὸ περιττὸ πρωτόκολλο τοῦ «Στρ. Συνδέσμου», τοῦ μακαρίτικου πιά, θυμηθῆκαμε τὰ στερνὰ λόγια τοῦ Καίσαρα:

— Ἡ κωμωδία τέλειωσε· χεροκροτεῖστε, πολῖτες!

*

καὶ ζωγραφίζει σὲ γνώριμες περιοχές, ἐκεῖ ποὺ ἀφίνει καὶ μιλάει στὸ λυρικὸ μεθύσι του τὸ αἶσθημά του, ἡ ὀργή του, ἡ φλόγα τῆς καρδιάς του, καθὼς στὸ «Πανηγύρι τῆς Κακάβας», στὸν «Προφητικὸ» καὶ σὲ στρεφές πολλὰ ἀπ' τὸ «Βιολί».

Κοντὰ στοῦ Ρωμανοῦ τὴν Πύλη πέφτει τὰπλόχωρο ἄβιάδι, τὸλόχωρο, τὸλανθισμένο, καὶ ἀπὸ παντοῦ τὸ ἀπαλοζώνον τῆς ἀνοιξῆς τὰ περιβόλια καὶ στὰπριλιῶν τοῦ μήνα τὸ ἔβγα τὸ κάστρο ἀγνάντια τὸ μεγάλο τὸ τριδιπλοθεμελιωμένο, καὶ αὐτὸ χλωρὸ καὶ δλάνθιστο εἶναι κισσοὶ καὶ ἀγρόμπελες καὶ δάφνες βραγιές τὰ κάνουν ὡς καὶ αὐτὰ τὰ πολεμόχαρα μουράγια τὰ πυργωτὰ.

Βόσκουν κοπάδια στὸ λιβάδι, πρόβατ', ἀλόγατα, γελάδια, καὶ κάποτε κοπάδια ἀνθρώπων μαυρολογᾶν ἐκεῖ καὶ βουίζουν,

ΜΗΝ ὑποθέσει κανεὶς πὼς μετὰ τὰ παραπάνου θέλουμε νὰ ποῦμε τὴν Ἐπανάσταση κομικὴ. Κάθε ἄλλο. Ἔταν τραγικὴ—γιὰ τὸν κ. Καβαδία μάλιστα καὶ γιὰ τοὺς ἄλλους ἀκόμα, τραγικώτατη. Μὰ τὸ τέλος τῆς εἶχε κάποια θεατρικὴ χρωματιὰ. Πὼς νὰν τὸ ποῦμε; Νά, μπορούσε νάλειπε τὸ πρωτόκολλο, μπορούσε νὰ διαλυθεῖ ἡσυχα ἡσυχα ὁ «Σύνδεσμος», μπορούσε νὰ τὸ μαθαίναμε ἔτσι, δίχως σάλπιγγες καὶ ταμπούρα, ἀπλὰ καὶ χαμηλόφων' ἀπὸ τὶς ἐφημερίδες, μπορούσε...

Ἐπιτέλους τί τὰ θέλετε! Ὑπάρχουνε μερικά πράματα πού ξεπέφτουνε στὸ γελοῖο χωρὶς νὰ μπορεῖ κανεὶς νὰ δρίσει πὼς καὶ γιατί ξεπέφτουνε.

*

ΤΟ ζήτημα τώρα εἶναι νὰ χωνέψουνε οἱ πολιτικοὶ μας τὴν ἀνάγκη τῆς ἀλλαγῆς καὶ τῆς ἀνθρώπωσης. Ἄν τὸ χωνέψανε αὐτὸ, τότε πολυκαλὰ ἔκαμε ὁ «Στρ. Σύνδεσμος» καὶ διαλύθηκα. Ἄν ὄχι, τότε ἔπρεπε νὰ μείνει λίγον καιρὸ ἀκόμα, ἔστρωντας καὶ στὰ παρασκῆνια, ἴσαμε πού νὰ τελειώσει μετὰ τὸ κλλὸ καὶ ἡ Ἐθνοσυνέλευση. Ὁ μπαμπούλας πάντα θὰ χροιαζότανε γιὰ νὰ μὴν ξαναρχίσουν. εὐτύς ἀμέσως οἱ πολιτικοὶ μας τὰ ἴδια.

*

ΜΑ μετὰ τὶς ἐπικρίσεις καὶ μετὰ τὰ χωρατὰ δὲ γίνεται τίποτα. Χροιαζέται δουλιὰ. Καὶ δουλιὰ θὰ γίνεῖ μονάχα ἂν ἀνασκουμπωθῶμε ὅλοι ὅσοι ἔχουμε ἀρεξὴ νὰ δουλέψουμε σοβαρὰ καὶ ἂν ἀρχινήσουμε μετὰ κάθε μέσο, καὶ μετὰ τὴν πέννα καὶ μετὰ τὸ λόγο, τὴν προπαγάνδα γιὰ τὶς μεθαιριανὲς ἐκλογὰς τῆς Ἐθνοσυνέλευσης.

Πρέπει νὰ χτυπηθῶνε μετὰ λύσσα τὰ προσωπικὰ κόμματα. Νὰ μὴ λείψει βέβαια μεθαύριο ἀπὸ τὴν Ἐθνοσυνέλευση οὔτε ὁ Θεοτόκης οὔτε ὁ Ράλλης, οὔτε κανένας ἄλλος ἀπὸ τοὺς ὁπωσδήποτε ἀκουσμένους πολιτικούς, μὰ νὰ μποῦνε μέσα ὡς μονάδες, καὶ ὄχι ὡς κομματικοὶ ἀρχηγοί. Νὰ χτυπηθεῖ τὸ κόμμα καὶ ὄχι τὰ άτομα. Καὶ νὰ μποῦνε στὴν Ἐθνοσυνέλευση ὅσο τὸ δυνατό περισσότερο νέοι καὶ λιγώτεροι ἀπὸ τοὺς παλιούς, ἀπὸ τοὺς χτεσινούς καὶ τοὺς σημερινούς πολιτικούς.

Τί διάβολο! Δὲ χάθηκε ὁ κόσμος! Σ' ἀλάκαιρη τὴν Ἑλλάδα θὰ βρεθῶνε διακόσιοι τρακόσιοι ἄντρες μετὰ νοῦ καὶ μετὰ χαρακτήρα νάντικαταστήσουν τοὺς διάφορους Κουντουριώτες καὶ Στάδες.

*

ΜΑ γιὰ νὰ πιτύχει αὐτὸ χρειάζεται νὰ γίνεῖ στὴν Ἀθήνα ἕνας σοβαρὸς πολιτικὸς σὺλλογος μετὰ παρακλάδια τοῦ στίς ἐπαρχίες καὶ μετὰ κύριο σκοπὸ τοῦ νὰ χτυπήσει στὶς ἐκλογὰς τὰ προσωπικὰ κόμματα.

Ὅ,τι ἔκαμε μετὰ τῆς κοινωνικῆς, οἱ ἀξιωματικοί, γιὰ νὰ καλυτερέψουν τὴ θέσιν τους, γιατί νὰ μὴ ζητήσουνε νὰν τὸ κάνουν καὶ οἱ ἄλλες κοινωνικὲς τάξεις;

Δίγη θέληση μονάχα χρειάζεται καὶ ἡ θέληση δὲν πρέπει νὰ μᾶς λείπει καὶ τούτῃ τῇ φορά, γιατί θὰ χτυπήσουμε ὕστερα τὸ κεφάλι μας καὶ θάνατι ἀργὰ πιά.

Ἡ δευτέρα ἐπανάσταση πού θάρθει, δὲ θάρθει μετὰ τὴν τῆς καὶ μετὰ τῆς φρονιμάδα, σὰν τῆ χτεσινή, καὶ οὔτε θάνατι πιά ἐπανάσταση ὑπερέττα.

γιὰ νὰ χυθῶν ἐτοιμασμένα
στὰ μεθοκόπια ἢ στὰ σφῆρα.

Καὶ τώρα μπῆκε ὁ Μᾶης ὁ μήνας,
μπῆκε μετὰ τὴν Προτομαγιά του,
τὴ χαροκόπα θυγατέρα,
καὶ νὰ στάπλωχορο λιβάδι,
σιδλόχλωρο, σιδλανθισμένο,
μεθάει καὶ σκοβέζει καὶ φρενιάζει
τῆς γυφτιοριῆς τὸ πανηγύρι,
τὸ πανηγύρι τῆς Κακάβας.
Κ' ἡ ρεματιὰ πού τὸ χωρίζει
τὸ ἕνα τῆς ἀπλόχορο λιβάδι
σὲ δύο ἀδερφάκια λιβαδάκια,
βλέπει ἀπ' τὴν μιὰ τῆς ἄκρη, βλέπει
καὶ ἀπὸ τὴν ἄκρη τῆς τὴν ἄλλη,
σὲ μιὰ τριγύρω γερομάνα,
γιορτὴ παράξενη μεγάλη
τὸ χρόνο μιὰ φορά,
στὸ ἔμπα τοῦ Μᾶη τοῦ μήνα,
στᾶνθια τοῦ Μᾶη καὶ στὴ χαρὰ.

*Ἐρχονται οἱ γύφτοι, οἱ γύφτοι, οἱ γύφτοι!

ΜΟΥΣΙΚΕΣ ΕΒΓΕΝΕΙΕΣ

«Ἄς ἀφίσουμε τοὺς βλάκες νὰ φωνάζουν. Τὰ φλύαρά τους λόγια δὲ θὰ κάνουνε ἀθάνατο κανένα, ὅπως δὲν μπορούνε καὶ νὰφαιρέσουνε τὴν ἀθανασία ἐκεῖ πού ὁ Ἀπόλλωνας τὴν ἔταξε.»

Beethoven (1801)

Στὸ 379 φύλλο τοῦ «Νουμά» ὁ κ. Γ. Λαμπελὲτ ἔγραφε γιὰ τὶς «μουσικὲς μου κουβέντες» καὶ μᾶς λέει πὼς τοῦ κλέψαμε τὰ σοφὰ του λόγια! Τοῦ ζητῶ συγνώμη πού ἔχασα νὰ κλέψω καὶ τ' ἀλάτι τους, καὶ ἔτσι ἔγιναν «ἄνοστες κουβέντες».

Κατόπι μᾶς λέει ὅτι τὸν ἔβρισα.

Ἄλλο κακὸ πάλε τοῦτο! Τὸν παρακαλῶ νὰ με ξαναδιαβάση καὶ νὰ μοῦ ἀπαντήση σὲ ποῖο μέρος τὸν ἐβρίξω.

Ἄν ὁ κ. Ξενόπουλος ἔγραφε γιὰ τὸν Καλομοίρη καὶ γιὰ μένα καὶ ὄχι γιὰ τὸν κ. Γ. Λαμπελὲτ καὶ τὸ μουσουργὸ κ. Ἀξιῶτη, ἄς τοῦ ζητήσουν τὸ λόγο.

Μήπως ἐπῆρε τὸ «καθγάς γιὰ τὸ πάπλωμα» ἢ ἐκεῖνο πού ἔγραψε ὁ Καλομοίρης «μετὰ τὸ κοντόξυλο» γιὰ τὸν ἑαφτό του καὶ γιὰ τὸ μουσουργὸ κ. Ἀξιῶτη;

Ἄν οἱ μουσικοὶ καὶ οἱ μουσουργοὶ μας αὐτοὶ «πάσχουν ἀπὸ μανίαν καταδιώξεως», δὲ φταίει νομίζω κανένας.

Μήπως τοὺς ἐτάραξαν ὅσα ἔγραψε ὁ Καλομοίρης γιὰ μένα στὸ 378 φύλλο τοῦ «Νουμά»;

Γιὰ νὰ μὴ χολοσκάνη τοῦ γράφω καὶ γὼ τοὺς καλὰ λόγια.

Ὁ κ. Λαμπελὲτ μαζὺ μετὰ τὸ μουσουργὸ Ἀξιῶτη εἶναι οἱ πρῶτοι πού ἀρχίσαν τὸν πόλεμο γιὰ τὰ χάλια τοῦ Ὁδείου, βγάλανε καὶ τὴν «Κριτικὴ» γιὰ νὰ τὸ πολεμήση καὶ εἶπαν πὼς σὲ λίγες μέρες θὰ βγάλουνε καὶ βιβλίον) πάλε γιὰ τὸ κακόμοιρό μας τὸ μουσικοσκολειό, καὶ πὼς στὸν ἐπίλογο θὰ μᾶς ἀπαντήσουν ὅπως πρέπει!

Τοὺς ρωτῶ: φτάνουν μονάχα τὰ λόγια;

1) Καὶ ὁ κ. Λ. Κρημηλιέρης, παλιὸς καθηγητὴς τοῦ Ὁδείου μας, εἶπε ὁ κακόμοιρος ἀρκετὰ λυπηρὰ καὶ παράξενα πράματα γιὰ τὴν κατάστασιν τοῦ Ὁδείου ἐπρόσεξαν ἐκεῖνο τὸ μικρὸ βιβλιαράκι; Μονάχα ὁ κ. Ζ. Παπαντωνίου ἔγραψε τότε, ὅλοι οἱ ἄλλοι ἔκαναν τὸ στραβὸ καὶ τὸν κουφὸ!

Ἦθελα νὰβαζα ὅλη τὴν περιγραφή ἐδώ. Μακριὰ ἴσως λίγο, μὰ ὄχι καὶ κουραστικὴ, ἀπεναντίας γιομάτη ποίηση καὶ χρῶμα, γιομάτη ἔνοια καὶ ὁμορφιά.

Γατζάοι, Κατσιβέλοι, Νετόσοι,
Σίντηδες, Ρόμοι, Ζαπαράδες,
κάθε ὄνομα, κάθε γενιά!
Κ' οἱ βουλγαρόφωνοι ἀπ' τὸ Δούναβη
καὶ οἱ γύφτοι ἀπ' τὴ Μολδοβλαχία,
καὶ ἀπὸ τὴν Κύπρο καὶ ἀπ' τὸν Καύκασο,
καὶ οἱ γύφτοι ἀπὸ τὰ Δωδεκάνησα
καὶ οἱ μελαφοὶ καὶ οἱ ἀρκουδοσιρόφοι,
καὶ οἱ ἀτσιγγανοὶ μετὰ τὶς μαϊμούδες,
καὶ οἱ ζουρναχειλήδες ἐδώ εἶναι,
καὶ οἱ σγουρομάλληδες ἐδώ εἶναι,
καὶ ἐδώ εἶν' οἱ μπόιδες καὶ οἱ φοινιάδες,
καὶ αὐτοὶ πού ζοῦνε μετὰ τοὺς λύκους
μέσα στὰ σπήλια καὶ στὶς τρύπες,
ἄγριοι, μισόγδυμοι, ἔρμοι, πλάνοι,
καὶ ἔχουν τὰ χέρια τους καμμένα,
καὶ ἔχουν τὰ δόντια τους ἀρπάγια.

Ἀκόμα δύο λόγια γιὰ τὸν κ. Λαμπελὲτ.

Τὸν ἐφραριστῶ γιὰ τὸν τίτλο πού μοῦ ἔδωσε «νεαρὸς μαθητὴς»· μεγάλη τιμὴ γιὰ μένα· ἔχω τὴν ταπεινὴ γνώμη πὼς ὁ ἀληθινὸς τεχνίτης ποτὲς δὲ μᾶς λέει πὼς τὰ ξέρει ὅλα καὶ πὼς εἶναι μουσουργὸς κτλ... ἀλλὰ πάντα εἶναι μαθητὴς ἴσαμε τῇ στιγμῇ πού θὰ κατεβῇ στὸν τάφο.

Ἄν εἶμαι νεαρὸς δηλ. πού νέος ἀπὸ τὸν κ. Λαμπελὲτ, grand avantage pour lui.)

Ἐνα ἔνοιωσα ἀργὰ ὁ δόλιος, πὼς ἔχασα ἑπτὰ δλόκληρα χρόνια ἐδῶ στὸ Παρίσι καὶ πὼς ἔπρεπε νὰ κάτσω στὴν Ἀθήνα μας νὰ πάρω μαθήματα ἀπὸ τοὺς μουσικοὺς καὶ μουσουργοὺς μας, πρῶτα βέβαια μουσικῆς καὶ κατόπι ἐβγένειας, καὶ νὰ μάθω ἀκόμα καὶ τὴν τέχνη νὰ στήνω καθγάδες.

Εἶναι θλιβερὸ νὰ βλέπουμε στὴν πατρίδα μας ἐκεῖνους πού διαρκῶς φωνάζουν γιὰ τὴν Ἐθνικὴ μας μουσικὴ νὰ γυρεῖσουν μετὰ τὸ στασιὸ νὰ μᾶς στήσουνε καθγά, καὶ τοὺς μουσικοὺς μας νὰ τρώγονται σὰν τὰ λυσσασμένα σκυλιὰ καὶ νὰ πολεμοῦνε χεροπόδαρα νὰ βγάνη ὁ ἕνας τὰ μάτια τ' ἄλλουνοῦ ἢ νὰ τονὲ λερῶση μετὰ βρισιές.

Μετὰ μόλιχα λόγια, μετὰ τοὺς καθγάδες καὶ μετὰ τ' ἀρθρα, στίς καθημερινὲς ἐφημερίδες Ἐθνικὴ μουσικὴ καὶ σκολὴ νομίζω πὼς δὲ γίνεται ποτέ.

Ἄν ἀληθινὰ λαχταροῦμε ν' ἀποχτήσουμε ἔθνικὴ μουσικὴ, ἄς ρίξουμε καὶ μιὰ ματιὰ στοὺς ἄλλους, ἄς πάρουμε τὸ παράδειγμα ἀπὸ τοὺς Ρούσους) μουσικοὺς. Ὁ Μουσσόρσκη, ὁ Ρίμσκι Κορσάκωβ, ὁ Τζαϊκόφσκη, ὁ Μποροδίν, ὁ Κλαζούνωβ καὶ ὁ Γκὴ, δουλέψανε σὰν ἀδέρφια χωρὶς καθγάδες καὶ μικροφιλοτιμίες· ὁ ἕνας γύρεβε τὶς συμβουλὲς τοῦ ἄλλου καὶ μετὰ τὴ δουλειὰ καὶ τὴν ὑπομονὴ ἔκαναν τὴ Ρούσικη σκολὴ πρῶτης ἀράδας, ἔκαναν ἔθνικὴ μουσικὴ πού σήμερα τὴ θαμιάζει ἡ Ἐβρώπη.

Ἡ γνώμη μου εἶναι πὼς ἔτσι δουλεύοντας κατὰ τὰ καταφέρουμε καὶ μετὰ οἱ Ρωμιοὶ μουσικοὶ γιὰ τὴν

2) Ἄν γίνουν μουσικοὶ προδιβισμοὶ στὴν Ἑλλάδα, θὰ προδιβιστῇ κατ' ἀρχαιότητα ὁ πουργὸς τῆς μουσικῆς.

3) Σὰ μαλλιὰ πού εἶμαι πῆρα καὶ γὼ ρούβλια γιὰ νὰ μιλήσω γιὰ τὴ Ρουσία καὶ τοὺς μουσικοὺς τῆς.

4) Ὁ Μουσσόρσκη καὶ ὁ Κορσάκωβ ἔζησαν χρόνια ὀλόκληρα μαζὶ καὶ στὴν ἴδια ἀκόμα κάμερα καὶ ἐδούλευαν γιὰ τὴ μεγάλη Ἰδέα· ὁ Μποροδίν καὶ οἱ ἄλλοι πάγαιναν ταχτικά καὶ τοὺς γυρέβανε συμβουλές.

Κ' ἤρθανε καὶ ἰ καλαθοπλέχτες,
να καὶ οἱ ἀλογογραματενιάδες,
πεταλωτῆδες, ξυλοκόποι,
γύφτοι ξωμάχοι καὶ σκαφιῶδες,
γύφτοι ἄνεργοι καὶ δουλενιάδες.

Γιατὶ δὲν τὰ λέω αὐτὰ τὰραδιάσματα πεζότητα, ὅπως ἀνάριθμες σελίδες ἄλλων λόγων, ὅπως τὰτέλιωτα μνημονεματα Πλατῶνων καὶ Πλωτίνων, Σοφίας καὶ Σκέψης, καὶ Ἀλήθειας καὶ τὰ ρέστα; Γιατὶ ἐδῶ εἶναι ὅλα στὴν καλλιτεχνικὴ τους θέσιν, γιατί ἐδῶ πράματα καὶ ὀνόματα παίρνουν ζωὴ καὶ εἶναι μιὰ δύναμη ποιητικὴ καὶ κάλλος—γιὰ ὅσους ἐννοεῖται δὲ στενέβουν τὰ σύνορα τῆς ποίησης στὴν ἔκφραση τοῦ αἰθέριου μονάχα, καὶ ἐδῶ βλέπει πὼς μ' ἔχει σύμφωνο ὁ ποιητὴς τοῦ «Δωδεκάλογου»—ἐκεῖ πού σ' ἄλλους Λόγους εἶναι μονάχα—φαίνονται κάνα—κρύες ἀνάμνησες ἀπὸ βιβλία. Ἀπὸ βιβλία τὰ πῆρε ἴσως καὶ ἐδῶ τὰ πιὸ πολλὰ ὁ ποιητὴς, μὰ ὅλα αὐτὰ ἢ ποιητικὴ του ἰκανότητά τὰ μεταχειρίστηκε γιὰ γιομίσμα μιᾶς εἰκόνας, πού τὴν εἶδε καὶ τὴν ἔζησε ὁ ποιητὴς καὶ ἢ φαντασία του τὴν ξαναπλάθει μόνο ἀπλόνοντας καὶ μεγαλόνοντας τὴν.

(Ἀκολουθεῖ) ΚΩΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΧΑΤΖΟΠΟΥΛΟΣ